LETO II. LJUBLJANA, 8. NOVEMBRA 1924. ŠTEV. 55.

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15 CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTNINO/OGLASI PO CENIKU/POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 1'50.
POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN UPRAVA V UČITELJSKI TISKARNI/ROKOPISI SE NE VRAČAJO/ANONIMNI DOPISI SE NE PRIOBČUJEJO/POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI
TELEFON ŠTEV. 906.

1914 — 1918 — 1924.

Pred šestimi leti je Zagreb odmeval klicev: »Živela sloboda! Živeo kralj Petar! Živeo Wilson! Živela Jugoslavija!«

Te dni pa je odmeval Zagreb drugačnih klicev: »Živeo Zovko! Živeo Alijagić! Živeo Radić! Živeo blok! Živela republika! Dolje vojska! Dolje vlaški kralj!

»Vlaški«, to je psovka za »srbski«. Zovko je oni hanaovski lopov, ki je napadel Orjunaše z nožem in revolverjem, pa pri tem zaglavil. Alijagić je tisti komunist, ki je ustrelil Jugoslovana Draškovića in bil zato obešen.

Radić je tisti demagog, ki z apelom na najnižje instinkte razburja nepolitično in nevzgojeno hrvatsko maso, blok je njegova politična organizacija, republika mamilo, a vojska bav-bav. Pogrde proti kralja — to so uljudnosti naše politične borbe, to je spoštovanje teh ljudi napram vladarju Jugoslavije.

Bes iz Vlaške ulice iz Črnomerca, predmestij Zagrebških, se je združil z besom Ilice, kjer so skoraj sami dunajski Židje, — in vsa sodrga je navalila na srbske trgovine, kakor v letu 1914. Razbili so Narodno kavarno, kakor 1914, z istimi gesli, z istim besom. Društvene prostore Orjune so uničili, razbili vse na drobne kose in pri tem

ukradli 15.000 Din.

Napad je bil za naše nepričakovan, zato ni bilo branilcev. Sicer bi bila tekla kri. Morda je bolje tako. Ljubše nam je, da so oni ukradli naš denar, ko da bi jim naši bili morali puščati. Kri ni voda, četudi je njihovi krvi primešano mnogo gnoja.

1914—1918—1924. Ta primera se nam sama vsiljuje.

Pri tej priliki smemo s prstom pokazati še na nekaj drugega:

Štirinajst vernih drugov naših je letos padlo od bratske roke. Napadeni so naši lokali, pripravljen napad na nas v Trbovljah in dvakrat v Zagorju.

Toda brumni klerikalci nimajo besede graje za vse to. Pač pa nam neprestano očitajo smrt Fakina, dasi vedo, da je ni zakrivila organizacija, marveč neznan poedinec, čigar čin mi vsi enodušno obsojamo; in očitajo nam Juvana, dasi je ta afera očividno inscenirana. Oni pa z eno besedo niso grajali, torej so odobravali trojni trbovljski umor, pripravljeni napad, i Alijagićev atentat i čin Zovkov, in sedaj, ko to pišemo, v nedeljo zvečer, vemo, kaj bo o zagrebškem dogodku pisal torkov »Slovenec«: Polovico bo zabašuril, polovico pa falsificiral, in prikazal bo napad na oficirje kot odpor razjarjenih meščanov proti oficirskemu izzivanju, ostale izgrede pa kot protest proti Beogradu.

Kajti tudi Ljubljana pozna letnice 1914—1918—1924. Tisti, ki so takrat bili naši protivniki v Zagrebu in Ljubljani, so nespremenjeni ostali tudi danes — izdajalci Jugoslavije! Takrat so klicali proti »Vlahom« in Habsburgu, danes proti Srbom in Vlahom, ter federaciji in avtonomiji. Obakrat pa čutijo eno in isto, srd proti Jugoslovanstvu.

Mi pa tudi obakrat čutimo isto: Srd proti njim.

Spominski dan 29./10. in poklonitve žrtvam.

Ljubljana, 2./11. 1924.

Ob določeni uri pričele so se zbirati naše akcione na vrtu pred areno Narodnega doma. Razen njih prišlo je lepo število civilnega članstva in članic. Ob 2. uri nastopili so bratje v stroj poleg naših praporov, na kar jih je s slovesno komemoracijo nagovoril član O. o.

br. dr. Vladimir Knaflič:

Bratje!

Kakor nalašč k današnji proslavi prišel je iz Zagreba brzojav, ki nam naznanja, da so združeni komunisti in radićevci popolnoma razbili društvene prostore Or-Ju-Na v Zagrebu in porazbili srbske trgovine, prav kakor v sramotnem letu 1914, in da je bila policija pri tem pasivna, dasi se je za nameravani napad izvedelo pol ure popreje in je bila tudi policija telefonski obveščena.

Klici ogorčenja: »Sramota!«

Ta dogodek je ilustracija današnjega položaja. Šest let po veliki zmagi nahaja se

nacionalizem v defenzivi.

Od strani pljuskajo proti nam valovi razjarjenega separatizma, ki ne prezre nobenih demagoških sredstev in ki zbira danes vse one, proti katerim se borimo že dvajset let in ki se že ves ta čas brezuspešno bori proti nam. Atentator Alijagić danes »naj živi«, in »dolje vlaški kralj« je klic zagrebške sodrge. Kako, da je moglo priti do tega v naši narodni državi, šest let po zmagi?

Prva doba nacionalizma.

Rojstni dan nacionalizma je kronanje kralja Petra Osvobodilca v Beogradu l. 1903. Važen naš datum je tudi dan reške resolucije 1905, potem bosanska kriza 1908 in velika naša zmaga pri Kumanovu l. 1912. Za Prečane pa je velik datum nacionalističnega spoznanja vsesokolski zlet na Letni v Pragi, ko smo Sokoli in nacionalistični študenti sprejemali srbijanske Sokole in v njihov kroj preoblečene srbijanske oficirje na sedaj Wilsonovem kolodvoru in zavestno s klicem jasnim in glasnim: »Živel kralj Peter! živeli Srbski Sokoli! Živela srbska vojska!«

Trpljenje.

Ta sokolski zlet je bila naša zadnja skupna velika proslava. Prihodnji namenjen za Ljubljano, je bil že zabranjen. Prišlo je l. 1914 in prvemu strelu svetovne vojne, sarajevskemu, so sledila leta evropskega pomora. Napolnili so se grobovi, jarki, ječe, internacijska taborišča, kazemate, izseljeniški in jetniški »logori«. Od Mittergraberna in Thalerhofa do Arada so nacionalisti gladovali in umirali, ali pa viseli raz šibečih se vislic, ali kot talci dobivali udarce ali strele.

Rodbine doma pa so jim ginile v epidemijah, gladu, in k čestim njihovim ognjiščem se je prikradla še morilna kuga.

Vsega tega je pa bil deležen ves narod. Ni se zato še zavedel ali zagodrnjal je v odporu proti žrtvovanju za cilj, ki ga ni videl.

Za tem infernom, za tem peklom pa na enkrat

dan svobode!

Naenkrat so nam odpadli okovi, ki so se po šeststo letih suženjstva že zarujevelo zažrli v naše členke in v naša srca, — in zazijala je svoboda v ta srca, ki svobode niso razumela in ki je niso zaslužila, ker je niso želela. Za večino naroda bilo je več ko dovolj že to, kar je zahtevala borna majska deklaracija.

Nam pa so takrat

oživele podobe iz sanj

in beseda je meso postala in je med nami prebivala. Takrat smo začutili »sreću raja« in iz prepolnih src smo zapeli, ko smo zagledali, kako iz triju se plamena — plemena u jedan plamen sjat, u jeden sam jugoslovanski plamen...

Takrat nas je vseh bila sama lirika, samo občutek. Razum je umolknil pred srcem, ki se je topilo vseobče ljubezni in blebetalo solzavo

odpuščanje

vsem lopovom, ki so nas desetletja izdajali Habsburgu in svojemu trebuhu. **Mesto na laterne, pomagali smo jim v fotelje. To odpuščanje, ta mehkoba, ta bleda idealnost, in pa vseobča moralna okuženost in neko anarhično nerazpoloženje napram državi sploh, to so vzroki in sestavine današnje moralne krize.** Le tako je mogoče, da dvigajo glave vsi ti, ki so jih dvigali 1914. Isti klerikalci, ista sodrga iz Vlaške ulice, ki so leta 1914 razbijali po Zagrebu, isti ljudje besne danes proti Jugoslovanstvu v imenu slovenstva in hrvatstva. (Gromovit: »Dol ž njimi!«)

Ena svetinja

pa nam je — razen svetega spomina — ostala od 29. X. 1918. Sabor v Zagrebu takrat ni zastopal samo Banovine, marveč i Slovenijo, Istro, Dalmacijo, Bosno, Medjimurje in Vojvodino. V imenu vseh teh dežel je odstavil Habsburžane in izstopil iz nekdanje moanrhije, v imenu vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev bivše A.-O. je izrekel, da se ujedinjujemo v svojo državo, ki se hoče obenem ujediniti s Srbijo in Črno goro.

Takrat smo bili v tem sklepu enodušni. Ta sklep je za nas vse ravnotako obvezen, kakor oni od 1. decembra. Kdor trdi drugače, falzificira zgodovino in je obenem izdajalec.

Separatizem je danes v ofenzivi. Toda mi smo tu, da branimo Nacijo. Če ne zadostuje beseda, braniti jo hočemo zajedno z armado tudi z orožjem v roki. Naj pridejo danes Alijagići ali Radići, — le preko nas pojdejo!

Dolžnost nam je, da se pri tej priliki proslave svobode spomnimo na

brata Marka,

(Spontane ovacije br. Kranjcu), brata Marka in tovarišev, ki se bore za jugoslovansko svobodo s tem, da so žrtvovali svojo osebno svobodo. Pozdravljamo jih, in naš klic sega do gnilih celjskih zaporov, skozi debelo ozidje, iz naših src v bratska srca. Brat Marko in tovariši, — zdravo! (Čete kličejo urnebesni »zdravo!« svojemu vodji.)

Spomnili smo se svojih živih. Draga nam je dolžnost, da se spominjamo

svojih mrtvih,

čeprav so le fizično mrtvi. Stara navada iz predkrščanske dobe se je ohranila v civiliziranem svetu, da se v teh poznih jesenskih dneh spominja onih, ki so bili. Za nas nacionaliste pa sta še posebno 29. 10. in 1. 11. prav blizu skupaj ne le po slučaju datuma, marveč stvarno. **Kajti kar sišali smo iz svoje srede žrtve po svoji poti.**

Spominjamo se s svetim spominom borcev z ravnin galiških in ruskih, borcev iz Albanije in z Avale, žrtev s Krfa in iz Bizerte, iz Sibirije, iz Dobrudže in iz taborišč in padlih na Kajmakčalanu, pod Kijevom in onih, ki gnoje s svojo srčno krvjo in svojimi okostji neosvobojene obale Soče. Spominjamo se junaka Malgaja, ki je s svojimi tovariši s svojo krvjo skušal oprati z nas vseh mrko sramoto plebiscita.

Klanjamo se

pred njimi vsemi in obenem pred onimi, ki so njim in nam oblikovali misel in čustvovanje in zavest. Klanjamo se duhu Dositeja Obradovića in Vuka Štefanovića-Karadžića in prvega zavestnega nacionalista Jovana Skerlića, ki je umrl pred 10 leti,

duhu Josip Juraja Strossmayerja in Petra Preradovića in Ante Starčevića, ki je zlo govoril pa dobro unitaristično mislil,

duhu Franc Prešerna in Stanka Vraza in Ivana Cankarja in Janeza Kreka, čigar ime danes zlorabljajo drugi, mi pa izpolnjujemo njegovo poslednjo voljo.

Svetla lučka v našem srcu gori nacionalistom, ki so se, duha vseh naših najboljših polni, žrtvovali z zavestjo, da se žrtvujejo. To je bil

Gavrilo Princip

s tovariši Čubrilovićem in Trifkom Grabežem in drugimi. Videli so sovražnika, in verjeli so, da z njegovo odstranitvijo odrešijo svoj narod njegove pesti. Zato se niso ustrašili niti zakonite zabrane niti strašnih posledic, svoje mlado življenje so iz idealizma žrtvovali. Zato je bil svet njihov strel in sveta njih žrtev.

Od sarajevskih naših vrstnikov pa vodi ravna pot k vsem onim, ki so v zadnjih letih padli od bratske roke. Štirinajst žrtev šteje že naša organizacija, tri samo v Sloveniji.

Bratje
Žniderščič, Šlajpah, Boltavzar!

Vi ste med njimi! Na Vaš grob pojdemo sedaj, da se Vam poklonimo, da Vas obiščemo in da ob Vas ponovimo sveto obljubo, storjeno ob Vaši sveži gomili:

Da hočemo vzdržati ofenzivo separatizma, vzdržati v borbi in Vas maščevati, a čisto idejo Nacije voditi do zmage. Pred Vašim grobom hočemo Vam svetim mrtvim zaklicati, da **ste živi, ker živite v nas večno življenje** in nam dajete vedno novih moči za novo borbo.

Borci! Zdravo!«

Z globokim ganjenjem so bratje poslušali ta govor, ter se oglašali z izrazi odobravanja, ogorčenja, pritrjevanja in protesti. Ob imenih Skerlića, Strossmayerja in Kreka so spontano završali klici »Slava!«, a končni »Zdravo!« bil je vihar naše moške volje, naše enodušnosti.

Po končani komemoraciji se zopet oglase mrka povelja, ki so strumno izvršena. Reprezentacije ljubljanskih Or-Ju-Na se razvrste k pohodu, najprej zastave, potem O. o., ter akcione in civilni bataljon. Ves reprezentacijski odred je štel okrog 300 mož, ki so tesno strnjeni s prapori odmarširali k sv. Križu skozi mesto (po Aleksandrovi in Prešernovi ulici, Št. Peterski, in Vidovdanski cesti čez Tabor in po Martinovi cesti), povsodi živahno aklamirani. Med potjo se je za odredom formirala še druga četa iz vrst občinstva, iz katerega je tudi mnogo stalno spremljalo naš oddelek ob strani. Do sv. Križa se je oddelek več ko podvojil, gori pa so že valovale tisočglave množice, ki so tako tesno obdale grob naših žrtev, da je bil pristop prav težaven in so morali reditelji najpreje z vso energijo napraviti prostor.

Grob naših žrtev bil je okrašen z nebrojem vencem in trakov v naših barvah, vrh katafalka pa je bil položen ščit, zlomljen meč in na njem čelada.

V kareju smo obdali sveti ta grob, ob katerem so bili zbrani tudi svojci naših padlih tovarišev, na kar je br. čelnik z zvonkim glasom ukazal: Mirno! Pričel je genljivi, preprosti obred orjunaškega poklona žrtvam... V imenu nas vseh je spregovoril kakor veliki svečenik naše ideje, zamenik predsednika O. o.

br. Vladimir Levstik:

Tik predno spregovori br. Levstik, poveljuje br. čelnik: »Mirno!« Z zanosom spregovori br. Levstik v splošni tišini, sredi tisočev poslušalcev, ki so se zgrnili tesno okrog našega kareja:

»Molimo za duše hlapcev božjih Franceta Šlajpaha, Stanka Žnidaršiča in Žarka Boltavzarja, ki so v Trbovljah dne 1. junija 1924 na braniku Nacije položili svoje življenje...«

Tišina, da bi slišal pasti iglo na tla. Četniki stoje strumno, negibno, — dokler jim ne pripolze solze po trdih licih, in dokler ta in oni ne zaihti. Ni jih drugod, ki bi s tolikim iskrenim čustvom pozdravili svojih bratov, bližnjih, kakor more zbližati rod.

Po tihi molitvi, izvršeni s sveto mislijo, nadaljuje govornik z gromkim glasom:

Orjuna!

Imela si tri junake od kaljenega jekla, tri dike svojih vrst. Imela si brata Franceta; imela si brata Stanpa; imela si brata Žarka. Zdaj imaš tri grobove...

Danes, ko svetijo na vseh gomilah lučice ljubezni, si tudi ti prihitela k svojim vernim in poveličanim vitezom. Prišla nisi zato, da bi plakala nad njimi, zakaj Orjuna žaluje z dejanji. Prišla nisi, da bi turobno obhajala praznik Smrti, zakaj Orjuna **prezira smrt** in njeni mrtvi **žive silneje, žive strašneje od živih ljudi.** Prišla si, da **strneš svoja srca v čarodejen obroč okoli teh dragih grobov** in zarotiš duše svojih bratov na bodro orjunaško delo!

Toda, Orjuna, tvojih borcev ni treba rotiti, ni jih treba klicati, naj vstanejo iz grobnega sna, zakaj njih duše bivajo v tebi! Prelile so se v nesmrtno življenje **Ideje, ki te ogreva, v Vero, ki prešinja tvoja srca, v Upanje, ki ti ne da odnehati, in v Ljubezen, ki te dela sposobno za vsako krvavo žrtev in za vsak miroljubni napor.** Ko misliš v tem trenutku na vihre, ki si jih prebila, in na boje, ki so pred teboj, plameni v tvojih očeh isti levji srd, s katerim je dvignil brat Stanko svojo bogatirsko roko na obrambo zastave. V tvojem srcu živi neumorno delavna volja brata Franceta, v tvojih žilah se druži trudnost njegovih noči, prečutih ob delu za našo vzvišeno stvar, z njegovim jeklenim hotenjem, da delaš tako do konca, brez plačila in brez miru. Na tvojih ustnicah se tajinstveno pregiblje dobri smehljaj brata Žarka, ki se je umel **boriti brez sovraštva** in ki ni hotel umreti, ne da bi s **poslednjim curkom krvi zapisal na svilo tvojega prapora svoj viteški blagoslov...**

In tudi slišiš jih, Orjuna! V svojem srcu slišiš glas brata Franceta, ki te vprašuje:

»Ali si storila svojo dolžnost?«

Vem, da mu odgovarjaš po pravici:

»Storila sem jo!«

Toda brat France ti zadaja drugo vprašanje:

»Ali hočeš storiti v bodoče več, nego je tvoja dolžnost?«

Kaj mu odgovoriš, Orjuna?

(Zbor zaori kakor v en glas: **»Hočemo!«**)

In glas brata Žarka slišiš, ki te vprašuje:

»Ali hočeš pomniti, da je **Ljubezen prva in da je Sila samo poslušna pest, ki izpolnjuje ukaz Ljubezni?** Ali mi obljubljaš, da bodo vsi tvoji dnevi in vse tvoje noči vroče in goreče od ljubezni do Nacije in

ELITNI KINO MATICA.

6., 7., 8. in 9. novembra:

VILJEM TELL Švicarski Matija Gubec

Kolosalen film v 7 dejanjih. Izvanredno lepi naravni posnetki iz občudovanja vredne Švice.

Conrad Veidt, Hans Marr, Johannes Rieman, Erich Kaiser-Titz, Erna Morena, Xenia Desni, Grette Reinwald.

Imena navedenih kino-starov jamčijo najbolje za visoko kakovost tega skozi in skozi umetniškega filma.

Radi velike dolžine filma so predstave ob: 3., 5., 7., 9. Ta film zamuditi je naravnost greh.

Opozarjamo Vas na umetniško izvajano godbo pri tem filmu.

Nezmanjšani orkester svira pri vseh predstavah.

PRVI GAUMONT JOURNAL!

Vse pri nezvišanih cenah!

od ljubezni do brata — ne le do tistega, ki je s teboj, ampak tudi do tistega, ki je proti tebi? Ali hočeš pomniti, da tvoj boj ni boj razdejanja, ampak boj, čigar rane so potrebne zaradi blagra in sreče vseh?«

Kaj mu odgovoriš, Orjuna?

(Zopet odgovore verni četniki: »Hočemo!«)

In glas brata Stanka slišiš, glas Čelnika, ki ti kliče:

»Pomoz' Bog, junaci! (»Bog ti pomogao!« odgovarjajo bratje.) Bliža se ura, ki vam poreče: ‚Fronto proti neprijatelju — in nanj!' Čete, ali ste pripravljene?«

(Kakor klic celega naroda jekne v en glas ves bataljon: **»Smo!«**, in zopet: **»Smo!«** in kakor pri službi božji zaori vsa množica: **»Smo!«**

Govornik nadaljuje:

Orjuna!

V našem bratstvu je ni ločitve, naše bratstvo smrti ne pozna! Bratstvo, sklenjeno v imenu naše vzvišene ideje in blagoslovljeno po smotru Sreče, Pravice in Človečanstva, h kateremu smo usmerili svoj pohod, snuje nepretrgano in neporušno vez od nas do vseh, ki so položili svoje življenje na braniku Nacije, za čast in zdravje Domovine. Njih duše, Orjuna, **duše kosovskih vitezov, duše hajdukov, duše junakov od Kumanova do Gospe Svete,** od Trbovelj pa do poslednjega izmed nas, ki mu bo dodeljena **visoka milost, da prelije kri za naše nedotakljive svetinje** — vse te duše so **resnično Verne duše,** ne duše mrtvih, nego vekomaj **žive duše,** ki bodo stotisočerno sijale v vsakem plemenitem in čistem hotenju našega jugoslovenskega naroda!

Ne, Orjuna, ti ne plakaš na grobovih svojih bratov. Ti veš, da so njihova trupla, ki spavajo v tej predragi zemlji, **samo krvava semena odkupne Žrtve,** iz katerih bo klila tebi moč za nadaljno borbo, zanamcem pa nadepolna rast življenja in blaženo cvetje miru. Ti veš, da je okoli Franceta, Stanka in Žarka **še mnogo prostora** in da bo na **sodnji dan pri Sv. Križu velik in sijajen orjunaški zbor.** Ti veš, da smo vsi, kar nas je, **vsak trenutek pripravljeni stopiti v Svetokriško akciono, ki bo v mirnem delu in v bojni vihri nevidno hitela pred našimi prapori in jih bo vodila od zmage do zmage!**

Ne s solzami žalosti, nego z veselim smehom vas pozdravljamo, o bratje! **S smehom preprostih in močnih vernikov nad mrtvimi dušami in živimi grobovi, katerih je Žrtve strah in Ljubezni sram;** s smehom hajdukov in kosovskih vojnikov nad bojazljivimi sužnji užitka, ki **rajši pozno umirajo, nego da bi umrli prav...**

Skloni, Orjuna, pred temi grobovi svoje prapore, ki jih ne pobešaš pred nikomur na svetu! Pozdravi svoje junake in zakliči jim trd in zvest orjunaški

»Zdravo!«...

»Zdravo!« zaoril je bratski pozdrav iz grl, ki jih ni bilo sto ali dvesto, ampak tisoč. Ta »Zdravo!« se ni še danes in ne bo utihnil. Naši prapori pa so se sklonili; nad mrtvimi grobovi in zopet izkazali čast živim, neumrljivim dušam naših junakov.

Na to povelje: Mirno!...

Čete odkorakajo.

Po njihovem odhodu so še Orjunaši-člani Zveze pevskih društev posebej obiskali ta grob in zapeli prisrčno žalostinko.

Evo, tako obhaja Orjuna spomin svojih. —

Na grobu Adamiča-Lundra, od vseh drugih popolnoma pozabljenem, je ležal venec Orjune.

Na Suhi bajer, sicer zapuščen, je pa v soboto zvečer odšla Orjuna Št. Jakob - Trnovo, grobove ovenčala in priredila nad njimi skromno, a prisrčno slavje v znak naše zahvale »neznanemu nacionalistu«, žrtvam brez imena, pa vendar svetlim žrtvam iz herojske dobe našega naroda.

Slovenska samozavest in Jugoslovenstvo.

Ob priliki vstoličenja srbskega patrijarha v Peči je napisal »Slovenec« uvodnik »Narodna samozavest«, v katerem razlaga sledeče nazore:

Srbi so dali slavnostim v Peči izrazito srbsko nacionalni značaj. »Brez dvoma ni niti enega Srba, ki bi bil imel pri tem kak omledel pomislek radi ozira na kakega občutljivega Slovenca in Hrvata, ki bi bil želel tem slavnostim bolj jugoslovansko lice; nasprotno bi bil vsak Srb in to po vsej pravici užaljen, ako bi mu hotel kdo predpisovati, kako naj proslavlja on svoje nacionalne svetinje.« Dalje:

»S kakšno opravičenostjo bi mogel kdo odrekati Srbom, da naj pozabijo vso svojo zgodovino in narodno tradicijo, ki sta ohranjala srbskemu narodu njegovo samozavest in ga ujeknila v njegovi vztrajni borbi za uresničenjem svojih ciljev? Kako naj se odrečejo svojim nacionalnim čustvom, ki so jih gojili in razvijali stoletja, kako naj omalovažujejo ali celo zatajijo svoje stoletne versko-kulturne spomenike, ki so mu jih zgradili njihovi nacionalni vladarji pred poltisočletjem in še prej? Takih abotnih ozirov, ki se porajajo le v bolehnih možganih suženjskih narodov, Srbi nimajo. V njih je silno razvita nacionalna samozavest.

Vlada se je teh slavnosti oficielno udeležila, še več, ona jih je priredila, oziroma izvršila, kar je bilo od prejšnje vlade sklenjeno in določeno. In storila je prav in svojo dolžnost, kakor jo mora vsaka vlada storiti, kadar obhaja hrvatski in slovenski narod svoje nacionalne slovesnosti in obnavlja svoje zgodovinske spomine, s katerimi je tesno spojeno trpljenje in veselje naroda, njegova zgodovina. Kdor bi hotel kateremukoli teh treh državotvornih narodov kratiti njegovo nacionalno zavest in mu njegov nacionalni ponos ovirati z omlednim očitkom nacionalnega separatizma pod jugoslovensko krinko, tega možgani niso v redu ali se pa za njegovim jugoslovanstvom skriva samo zahrbtna misel nacionalnega imperializma enega izmed teh treh narodov, ki ima vsak za seboj svojo zgodovino. Kdor zanikava slovenski, hrvatski in srbski narod, ta sploh ne priznava jugoslovanstva in Jugoslovanov, ker zanikava kolektivno označbo za vse jugoslovanske narode, jugoslovanskega naroda pa sploh ni. Vsak zaveden Slovenec, Hrvat ali Srb se čuti Jugoslovana prav zato, ker se zaveda svoje narodnosti. Kdor pa kljub tej enostavni in logični ugotovitvi slepomiši z izkrivljenim jugoslovanstvom, kakor ga predstavlja Pribičević v velesrbske namene, ta je, če je sicer normalen človek, breznarodovec, človek, ki se sicer baha s svojim nacionalizmom, pa nima niti trohe nacionalnega čuta, ker sebe in svoj narod zaničuje, svoj narod taji. V moralnem oziru ni nič boljši, kakor svojedobni Štajercijanci, ki so iz koristolovstva, vsled anacionalnega, suženjskega mišljenja služili tujemu narodu in si zraven še domišljali, da predstavljajo nekaj boljšega kakor svoje narodnosti zavedajoči se Slovenci. Ljubezen do lastnega naroda pa ni in ne sme biti sovraštvo do drugega naroda, tem manj do narodov, s katerimi ga vežejo bratske vezi, krvno in jezikovno sorodstvo.

V srbskem narodu je vsak Jugoslovan zaveden Srb od g. Davidovića do slehernega srbskega delavca. Ako proglaša svoj jugoslovanski program, izjavlja s tem le, da kot zaveden Srb ni hkrati velesrb v imperialističnem smislu. **»Nacionalne« kreature, ki zanikavajo svojo narodnost in jo hočejo nadomestiti z neko abstraktno narodnostjo, se dobe samo še v enem delu slovenske inteligence, ki pripada politični frakciji dr. Žerjava.** Ni-li n. pr. značilno, da vidiš povsod po Srbiji, kjer se nahajajo dobrodelne zgradbe, ustvarjene od srbske ženske organizacije, napisi »Kolo srbskih sestara«, takoimenovane »narodne dame« v Sloveniji pa so mislile, da bi se pregrešile, ako bi svojo enako s »Kolom srbskih sestara« združeno organizacijo v Sloveniji imenovale po srbskem vzgledu »Kolo slovenskih sester«. Svojo slovensko označbo so zamenjale z jugoslovansko. Kaj bi sicer Srbkinje rekle? Malo več spoštovanja bi imele do svojih slovenskih sester, ker kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.«

Članek se končuje tako:

»Častna naloga vsega slovenskega naroda je, da iz javnega življenja izloči vse take **protinarodne izrodke, ki se sramujejo svojega naroda in ga izdajajo. Med Srbi, v njihovo čast povedano, takih propalic ni, med Hrvati izginjajo zadnji ostanki, pa tudi nas tolaži zavest, da bodo tudi med Slovenci v doglednem času izginili kot zadnji sledovi resničnega avstrijakantskega duha.** Pa se nam Slovencem tudi ni treba prav nič sramovati svojega rodu, svoje preteklosti in svoje borbe pred bratskimi narodi. Nismo toliko trpeli pod fizičnim pritiskom tujcev kakor Srbi, toda temveč pod moralnim, kulturnim in torej nevarnejšim pritiskom, ki ga je slovenski narod kljub svoji maloštevilnosti vzdržal in se po lastnem podvigu in požrtvovalni vztrajnosti povzpel na kulturno stopnjo, kakršne se ni treba sramovati nobenemu narodu, ki mu je nemila usoda določila dolgo dobo nesamostojnosti pod kulturno razvitim tujim narodom, ki ga je sistematično zatiral.«

»To velja, da bi se zapomnilo,« smo mislili in smo spravili članek.

Citirali smo nalašč skoraj ves odstavek, ker je zelo značilen in nam daje priliko kot protinarodnim »izrodkom« — »breznarodovcem« — »suženjskega mišljenja«, da vprašamo »Slovenca«, zakaj nosi klub njegovih poslancev naslov **»Jugoslovanski klub«,** ako je to ime tako sramotno, da očita »Slovenec« izdajalstvo našim ženam, ker so »svojo slovensko označbo zamenjale z jugoslovansko...?« Ali zakaj je **»Katoliška tiskarna«** zamenjala svoje ime z **»Jugoslovansko«,** torej z neko »abstraktno narodnostjo«, o kateri trdi »Slovenec«, da jo priznavajo samo »kreature« v politični frakciji dr. Žerjava?...

In bi se našlo še nekaj takih naslovov v klerikalnih vrstah, ki nas spominjajo, da so si jih nadeli klerikalci prav ob času, ko so hoteli pri sebi prikriti »sledove resničnega avstrijakantskega duha« — in so se skrili za jugoslovensko ime — zdaj pa, ko sami niso več Jugosloveni, ampak to, kar so bili — namreč avstrijakanti — ne vedo, kako bi se teh naslovov iznebili — pri tem pa kažejo na druge in jih zmerjajo z »breznarodovci«, »kreaturami« in »protinarodnimi izrodki«. To je bilo prvo, kar se nam je čudno zdelo pri tem članku, ki tako sijajno pobija samega sebe — o drugem pa drugič.

Kako so rdeči pilati pripravljali „krasno armijo" pri nas.

Morda je rdečim pilatom znana sledeča njihova vojaška naredba »Vrhovne komande Proletarskih Akcijskih Čet« za Slovenijo v Ljubljani:

»V svrho aktivne — fizične — obrambe delavskega razreda pred fašistovskimi nasilstvi, v svrho preprečenja odkrite diktature buržuazije potom fašistovske vlade in v svrho priprave za končni odločilni boj, za popolno zmago proletariata nad kapitalistično državo, odnosno zavojevanja iste, organizira S. K. O. J. v celi državi »Proletarske Akcijske Čete« (P. A. Č.), ki tvorijo vojaško silo delavskega razreda Jugoslavije v okviru »Internacionale«.

Za organiziranje P. A. Č. v revirju Posavja je določena J. S. K. O. J. v Zagorju. S tega imenuje V. K. že predlagane sodruge v komandin sestav I. (revirske) brigade ter odreja: 1. takojšnjo formiranje K. Bg.) (kom. brigade) po določenih predpisih.

2. ustanovitev mestnih P. A. Č. in K. M. (kom. mesta P. A. Č.) v področju brigade.

3. Izpopolnitev priloženih formularjev.

4. Takojšnje sklicanje vseh komand v mesto K. B. radi instrukcij in vežbanja.

O točki 4. je pravočasno obvestiti V. K. Stroški za vožnjo se povrnejo.

Radi vežbanja je želeti, da se stavi na razpolago dvorana delavskega doma.

Gibanje naših čet je držati v **najstrožji tajnosti.**

V. K. bo izdajala tedensko naredbe in zapovedi vsem aktivnim podrejenim četam.

Sodrugi!

Internacionalni fašizem se mrzlično pripravlja, sledimo jim, zmaga je naša!

Naj živi proletarska rdeča armada Jugoslavije, naj živi »Krasnaja armija« R. S. F. S. R. Naj živi revolucionarna akcija svetovnega proletariata!!!!!

Za V. K. P. A. Č.

sodrug:

Vlado.

Ta sodrug Vlado je oblastem že znan. — Evo, razumljivo je, zakaj podpirajo dunajske komunistične ekspoziture i Radića i naše rdeče pilate: Soldate se gredo, akcijo bi radi imeli (stroški za vožnjo se povrnejo) in pa — dol z militarizmom narodne države, živela militaristična igrača rdečih pobalinov!

Bojni klic organiziranih delavcev pa bo odslej: **»Na lim!«**

Orjunaši! Podpisujte deleže „Ekonomske Orjune"!

Iz jugoslovenskega Jeruzalema.

Čakovec, 3. nov. 1924.

Zakon o razdelitvi države na oblasti in sreze je priključil naše Medjimurje kot samostojen srez k Mariborski oblasti. Sprva, ko se je o tem še razpravljalo, je jugoslovenski Jeruzalem — Čakovec, molčal in se za to stvar ni veliko brigal, ko pa je bila dodelitev že definitivna, se je naenkrat dvignil in Izrael je zagnal velik hrup: poslovenitи nas hočejo, odtrgati nas hočejo od mirotvorne in človečanske republike! In izraelske deputacije so romale v Beograd k samim batinaškim ministrom in jih prosile, naj Izrael ostane nedeljen. Popolnega uspeha Izraelci sicer niso dosegli, vendar pa se je napravil nekak kompromis, po katerem ostane Medjimurje vsaj začasno nekak corpus separatum. Vlada je postavila za Medjimurje posebnega vladnega komisarja, ki opravlja sam vse posle velikega župana, je pa vrhovno in pravno podrejen mariborskemu velikemu županu. Ta razdelitev bi bila ob dobro urejenih razmerah morda vsaj za prehodno dobo koristna, je pa ob neurejenih razmerah prava nadloga. Komisarijat posluje neredno, ker nima dovolj osobja, posebno pa ne takega, ki bi bilo verzirano v upravnih poslih. Tako je čakovški Izrael medjimurskemu ljudstvu s svojimi intervencijami samo škodoval.

Ljudstvo samo, posebno trezno, se prav nič ne protivi priključitvi k Mariborski oblasti; nasprotno, to priključitev le pozdravlja in zahteva. Medjimurje je gravitiralo vedno bolj na vzhod in zapad, kakor pa na jug, proti Zagrebu. Samo z Varaždinom je imelo vedno živahne stike in jih ima seveda tudi še sedaj. Težnost Medjimurja, ki je bilo poprej sestaven del kraljevine Ogrske, proti vzhodu, je s priključitvijo k Jugoslaviji prenehala, zato pa se je obrnila bolj na jug in zapad. Prvi je to gravitacijo priznal Sokol, ki je pristopil k Mariborski Sokolski župi še pred upravno dodelitvijo; za Sokolom je sedaj po upravni razdelitvi novo stanje priznala prva Orjuna, ki je medjimurske organizacije in ž njimi ves teritorij podredila Mariborskemu Oblastnemu Odboru. Medjimurski bratje so to dodelitev od srca pozdravili in začelo se je povsod novo in veselo življenje na organizatoričnem polju. Čakovska Orjuna je prevzela nekako funkcijo srezke organizacije, dokler se formalno ne osnuje Zveza medjimurskih Orjun in poseben Medjimurski četniški bataljon, s sedežem v Čakovcu. Zaenkrat obstajajo v Medjimurju 3 organizacije in 3 poverjeništva; dvoje poverjeništev se je osnovalo komaj v zadnjih dneh, že po priključitvi. Teren za naš pokret v Medjimurju ni neugoden, uspeh pa je seveda odvisen od agilnosti naših delavcev in od samega načina dela. Vendar pa je teren zunaj po selih mnogo ugodnejši, nego je v samem Čakovcu, medjimurskem središču.

Čakovec je mesto, veliko približno tako kakor Celje, je pa neprimerno bolj potujčeno. Skoro polovico prebivalstva tvorijo židi, zato smo tudi dali našemu članku naslov »Iz jugoslovenskega Jeruzalema«. Procentualno nima nobeno mesto v naši državi toliko židov, kakor naš Čakovec. Ti židje so bili pod madžarsko ero madžaroni in nemčurji, taki pa so ostali tudi po prevratu. Madžarščina in nemščina je še danes občevalni jezik te družbe. Madžaroni in nemškutari se v Čakovcu kakor nikjer drugje pri nas. Židje pa ostanejo vedno židje, v vsaki situaciji, zato so politično postali seveda vneti pristaši hrvatske separatistične misli in radićevščine. Šli so celo še dalje in so ponekod prevzeli tudi inicijativo in tako ima Hrvatski Sokol člane in voditelje, ki govore hrvatsko samo kadar so prisiljeni, to se pravi, kadar govore s preprostim ljudstvom, ki drugega jezika ne razume. Obžalovanja je vreden »hrvatski narod«, ki ga vodijo in branijo taki ljudje. Tako imajo židje tudi politični interes na tem, da ostanejo pri Zagrebu, kjer so neomejeni gospodarji, dočim bi v Mariborski oblasti ne pomenili ničesar.

Po čakovskih ulicah se meša židovska nemščina z madžarščino, hrvaščina s slovenščino in domačim narečjem. Pravi Babilon, ne samo Jeruzalem. Poleg Jugoslovenskega Sokola in Orjune obstojata tudi separatistični Hrvatski Sokol in klerikalni Orel. Hanaovci niso organizirani, je pa v mestu nekaj tipov njihove branže. Razen tega pa ima Čakovec tudi prave cioniste. In tako mesto je središče čiste naše pokrajine, ki ima preko 100 tisoč prebivalcev in je najgostejše naseljena v naši državi. Prava jugoslovenska Holandija. Koliko dela bo treba, da se to velevažno obmejno mesto prerodi in vzgoji v resnično obmejno narodno trdnjavo! Največja ovira bodo pri tem židje. Jugoslovenski Jeruzalem je naša odprta rana, kateri ni šest let svobode nihče posvečal one pažnje, ki bi jo zaslužila. Ali bo medjimurska Orjuna kos tej nalogi? Sama gotovo ne; zato pa bo potrebovala velike pomoči s strani Mariborske oblasti in cele Slovenije. Posebno eno je važno. V Čakovcu nimajo danes Jugosloveni niti ene same gostilne, kavarne, restavracije ali hotela, kjer bi se shajali. Prisiljeni so zahajati v lokale, kjer jih pitajo z madžarščino in nemščino, ali pa v najboljšem slučaju grdo gledajo. Da bi zaveden jugoslovenski človek tam uspeval, je brez dvoma, zato pa bo treba skrbeti, da se kdo tam naseli in da se izvede geslo »Svoji k svojim!« in bojkot. To bi v danih razmerah čakovški Izrael najbolj zabolelo, kajti Čakovec in Medjimurje bosta komaj takrat naša, kadar bo madžaronsko-nemčurski Jeremija plakal nad ruševinami jugoslovenskega Jeruzalema. Da bi se zgodilo to čimprej! Zato pa Orjuna Medjimurja, naprej! —ić.

OB LEKE
OB NA
O.B ROKE
MESTNI TRG 5
ERNATOVIC

Preluknjače 7 in 8 cm.
THE REX CO., Ljubljana.

„ITO" zobna pasta beli krasno zobe in daje jim blišč.

2-3 prazne sobe za pisarne
v pritličju se išče za takoj.
Cenj. ponudbe pod »Pisarniški prostori« na upravo lista.

Amerikanska strojna olja
cilinderska olja
autoolja
bencin
surovine za svečarne
surovine za milarne i. t. d.
„OLEUM"
družba z o. z.
LJUBLJANA
TELEFON ŠTEV. 910.

Mestna ORJUNA Šiška

priredi na praznik žrtev, v soboto 8. nov. 1924 ob 8. zvečer v veliki dvorani hotela „Bellevue“

ŽARKOV VEČER

v počaščenje spomina našega heroja.

SPORED:

1. Pozdrav predsednika.
2. Žalni govor.
3. Recitacije in deklamacije.
4. Pevske točke.
5. Solospevi.
6. Dueti (za vijolino in glasovir.)
7. Orkestralne točke.

Pri prireditvi sodeluje salonski orkester Orjune Šiška. — Vstop prost.

Bratje in sestre! Nacionalna dolžnost Vas vseh je, da se zanesljivo odzovete našemu vabilu!

ODBOR.

Naš pokret.

AKADEMIKI!

V sredo, dne 12. t. m. ob ½4. uri popoldne se vrši II. redni občni zbor **Akademskega kluba »Orjuna«** v balkonski dvorani univerze z običajnim dnevnim redom.

Vsled važnosti nekaterih točk dnevnega reda je udeležba za vse člane obvezna, vabljeni pa so vsi somišljeniki in novinci. **Odbor.**

BRATJE, SESTRE, SOMIŠLJENIKI!

V soboto, dne 8. t. m. priredi mestna Orjuna Zagorje svoj redni članski sestanek ob 7. uri zvečer v mali dvorani v »Sokolskem domu« s sledečim sporedom:

1. Poročilo predsednika.
2. Govor književnika br. Levstika iz Ljubljane.
3. Govor brata tajnika.

Po članskem sestanku se vrši »družabni večer«.

Dolžnost vsakogar je, da se udeleži te naše prireditve.

Z nacionalnim pozdravom!

Odbor.

Izpremememba v Mariborskem O. O. Ostavko na članstvo O. O. je podal iz službenih ozirov brat dr. Karel Brabec, zdravnik v Rogatcu. I. O. O. je njegovo ostavko sprejel in kooptiral mesto njega v O. O. brata Josipa Moćana, profesorja v Čakovcu, kot zastopnika Medjimurja.

Odobritev pravil Mariborskega O. O. Mariborski veliki župan je z rešitvijo št. 6550 z dne 9. oktobra 1924 odobril pravila Mariborskega O. O.

Izredni občni zbor Orjune Celje. Komisar celjske Orjune brat Drago Kralj je v sporazumu z I. O. O. Maribor odredil, da se vrši dne 13. t. m. ob 20. uri v mali dvorani »Narodnega doma« izredni občni zbor Mestne Orjune Celje z dnevnim redom: volitev novega odbora.

Mestna Orjuna Šoštanj priredi v kratkem veliko javno veselico s plesom. Dan, kraj in spored veselice se še objavi.

Sestanki in shodi v Mariborski oblasti. Mariborski O. O. priredi tekom meseca več sestankov s predavanji in shod v Libeličah. Sestanki se bodo vršili v Konjicah, Šoštanju, Slovenjgradcu, Pragerskem, Sv. Lenartu v Slovenskih goricah in drugod.

Prijave za veliki kongres v Beogradu. Mestni odbor Orjune Dravograd je sporočil O. O. Maribor, da se udeleži velikega kongresa v Beogradu prihodnjo pomlad 23 članov, kroje si nabavi 13 članov, 1 ga že ima.

Sestanek v Ptuju. V sredo, dne 29. oktobra se je vršil v »Narodnem domu« v Ptuju sestanek tamkajšnje Orjune, na katerem je v imenu Mariborskega O. O. poročal brat dr. Ljudevit Pivko.

Orjuna pri sprejemu »Ljubljanskega Zvona« v Mariboru. V ponedeljek, dne 3. t. m. je koncertiral v Mariboru pevski zbor »Ljubljanski Zvon« iz Ljubljane. Sprejema na kolodvoru se je udeležilo tudi več naših članov in je v imenu M. O. Orjune pozdravil pevce brat blagajnik Janko Zorko.

Mestna Orjuna Vič-Glince poziva svoje članstvo na važen sestanek, ki se vrši v nedeljo, dne 9. t. m. ob 10. uri dopoldne v »Sokolskem domu« na Viču.

Mestna Orjuna Vič-Glince priredi dne 7. decembra zabavni večer s plesom v »Sokolskem domu« na Viču.

Orjuna v Celju sklicuje izredni občni zbor na četrtek, 13. novembra t. l. ob 8. uri zvečer v malo dvorano »Narodnega doma« z dnevnim redom: volitve. Zdravo! — Komisar mestne Orjune v Celju.

Priprave za veliki kongres Orjune v Beogradu maja 1925. Iz cele države nam prihajajo povoljne vesti o intenzivnih pripravah za naš veliki kongres. Povsod so se po intencijah Direktorija konstituirali posebni odbori za pripravo. Snovanje potnih blagajn uspešno napreduje, a v Beogradu se je osnoval v režiji »Orjune« krojaški salon za izdelovanje krojev. V naši oblasti zbira Zveza ljubljanskih Orjun sredstva kar najagilneje, a veliko število organizacij prireja zabave za nabavo krojev. Sodeč po vsem tem, bo naš kongres zadivil prijatelje kakor tudi protivnike našega pokreta.

Grubišićev proces.

Proces br. Grubišića se je končal z glavno razpravo, ki je bila po ironiji slučaja baš na dan 28. oktobra, na šesto obletnico velike manifestacije svobode v Ljubljani.

Br. Slavko Grubišić je sedel v preiskovalnem zaporu od 15. julija do 28. oktobra, torej 3 mesece in 13 dni. Obtožen pa je bil končno, da je nekoga po končani sokolski maškeradi udaril po nosu in mu poškodoval kost, dalje da je udaril nekega pijanega klerikalca v baru, da je brez dovoljenja nosil pištolo in končno, da je on sodeloval pri — **»mučenju Juvana na Viču«.** Pod tem naslovom je namreč znana pravljica o Juvanu.

Pri glavni razpravi je bilo obilo občinstva, ki je vso precej prostrano razpravno dvorano napolnilo. Tako so bili priča marsikateremu prizoru, ki je značilen.

Da poročamo o poedinosti razprave že kar v naprej: Grubišić je bil obsojen na 6 tednov zapora, radi onih dveh udarcev, pri čemer je naglašal, da se je po maškeradi branil rediteljev, da dogodek obžaluje in da ni nameraval poškodbe, ki se je zgodila le po nesreči. Glede udarca po klerikalnem licu je pa povedal da ga ne obžaluje, in je tudi povedal, da si je kaznovani klerikalec sam kriv, ker je v barski družbi pri ogledovanju plesalk in kozarcev brez potrebe »štenkaril« in zabavljal. — Obsojen je bil tudi, ker ni imel orožnega lista, in za vse to skupaj je dobil 6 tednov, katere je pa že zdavnaj odslužil z še enkrat daljšim preiskovalnim zaporom.

Oproščen pa je bil neutemeljene obtožbe, da je pretepal nekega tretjega. Ta obtožba je značilna. Tepeni je bil tako pijan, da sploh ni vedel, od kod je dobil udarce. Seveda je bil potem osumljen udarca naš član. To se zdi nekaterim že kar naravno.

Najbolj slabotna pa je bila obtožnica, v kolikor je dolžila br. Grubišića, da je bil udeležen pri »mučenju Juvana«. Sestavljena je bila, ker je pač morala biti sestavljena, kajti klerikalni poslanski obrekovalci so intervenirali, in zgoditi se je moralo. Obtožnici se je pa na vseh koncih poznalo, da bi rada ustregla, da pa **ne more.**

Temu primerna je bila tudi razprava. Glavna priča Juvan je kot priča pod prisego izpovedal, da je eden njegovih napadalcev imel **»svetločrne hlače, kakršne imajo Orjunaši«** in orjunske gamaše, za čevlje pa da ne ve. **To je res obtežilni materijal!** Pri konfrontaciji z obtožencem je priča Juvan konstatiral: **»Velikost je precej velika!«**, in vprašan, če morda pozna Grubišića po glasu — (poprej je priča rekel, da je njegov mučilec imel **globok** glas) — je odgovoril: »Mogoče je sedaj hripav, takrat je imel globlji glas.«

Grubišić je z vrsto verodostojnih prič dokazal, da je dotičnega dne bil izven Ljubljane.

Priča Juvan je tudi še povedal, da je pri njegovem mučenju izjavil neki nepoznanec: »Vrzimo ga v fondo!«

Senatni predsednik Mladič je pa smatral za potrebno, da se blamira z opazko: »Beseda »fondo« kaže na Dalmatinca« (— češ, Dalmatinci so v Ljubljani in Orjunaši!) Pri tem pa ta beseda ni dalmatinska niti istrska, marveč pomeni v dalmatinskem narečju stavbišče, in dalje ne bo Dalmatinec nikdar rabil slovenske besede »vrzimo«. Mladičeva opazka je pa značilna za mišljenje, ki vlada pri nekaterih gospodih na sodniji.

Seveda je bil Grubišić oproščen, in številno poslušalstvo mu je priredilo spontano ovacijo.

Sedaj pa še »Slovencu«:

Mesto poročila o razpravi je škofov list prinesel članek **»Orjuna pa še ni oprana«**, in laže, da je sedaj mučenje Juvanovo sodno dognano. Bog vam blagoslovi to laž! Sodno dognana je edino Juvanova izpovedba, in sodno dognano je, da mu lahko veruje, kdor hoče. **Če** je njegova izpoved resnična, potem je jasno edino le, da so storilci zlorabili ime Orjune proti njej. Z ničemer ni dognano, kje bi se nahajala dotična klet na Viču, razne podrobnosti v pripovedovanju Juvana si nasprotujejo, niti osumljenih oseb ni mogoče najti, niti vzroka napada, in iz tega sklepa »Slovenec«, da je »sodno dognano«, da je Orjuna Juvana mučila. Kdo in zakaj? Doslej je vedno tisti, ki izreka sum, imel dolžnost, da ta sum utemelji, ne pa obratno.

Grubešićev proces zato zaključujemo s konstatacijo: Klerikalci so slej ko prej denuncijanti, oni so podpihovali; pri ministrstvu in državnem pravdništvu, oni so obrekovalci in glavna odgovorna obrekovalca sta Kremžar in škof Jeglič.

Naj nas tožita, da nam bo mogoč dokaz resnice.

Kronika.

GOSP. LJUBI DAVIDOVIĆU, ministrskemu predsedniku!

V zvezi z zagrebškim dogodkom je Oblastni odbor Orjune v Ljubljani poslal g. Ljubi Davidoviću sledeči protestni brzojav:

Povodom zagrebških izgredov proti kralju, državi, vojski in imetju srbskih someščanov ter demoliranja lokalov Oblastnega odbora Orjune, ki ga policija ni zabranila, pošiljamo najostrejši protest in prosimo, da vlada zaščiti našo organizacijo, ali pa računa s tem, da se bo ščitila sama.

Oblastni odbor Orjune Ljubljana.

Mariborska »Straža« je sama občutila svojo strašno dolgočasnost, ki jo mori, kadar ne obrekuje našega pokreta. Ker pa nima o Orjuni pisati nič pametnega ali resnega, se je v slabi letini poslužila v številki od 29. oktobra plehkih bedastoč in pa farizejskih laži, katere upa, da bodo njeni čitatelji verjeli, čeprav jih sama ne veruje. Tako pravi pod naslovom »Orjunsko izsiljevanje«, da je mariborska Orjuna grozila raznim podjetjem, ki so ji potem dajala denar in si je na ta način nabrala težke tisočake. Seveda slučaja ne navede prav nobenega, ker ga ne more. Toda tako ne bo šlo. Če ve »Straža« za kak tak slučaj, naj ga navede, če ga pa ne bo navedla, potem si bo poštena javnost na jasnem, da nima opravka s poštenjaki, ki kaj dajo na svojo čast, ampak z navadnimi lažnivci in lopovi. Isto velja glede njene ponovne trditve, da je naš pokret dobival podporo od Pašić-Pribičevićeve vlade. Štiri mesece so sedeli v vladi ministri njene stranke, dr. Korošec na mestu, kjer je bil prej Pribičević, dr. Spaho, muslimanski klerikalec, pa na mestu radikala dr. Stojadinovića, oba sta imela torej dovolj časa iskati postavke, ki so bile nakazane Orjuni — pa nista našla nič. Saj pa Pašić in Pribičević tudi nista bila tako bedasta, da bi podpirala Orjuno, ki jima ni in ne bo napravila nikdar prav nobene usluge. Če sta komu kaj dala, sta dala svojim strankarskim organizacijam, ne pa nam. Pokvarjene duše vedo seveda to prav dobro kakor mi, ampak potrebno je, da ljudstvu zopet lažejo, ker se bojijo našega naglega razvoja na deželi, ki ga njihova vlada ni prav nič ovirala, ampak ga je nasprotno silno pospešila, za kar smo ji prav hvaležni in obžalujemo, da je padla.

Si duo faciunt idem, non est idem! Po slovensko bi se to reklo: Kar sme klerikalec, ne sme Orjunaš! Do take prestave tega latinskega izreka smo prišli, ko smo čitali te dni hvalospev na početje francoskih škofov, ki je vse bolj hudo kakor pa je bilo naše nedavno početje, radi katerega nas je isti »Slovenec« priporočal državnemu pravdniku. Francoska vlada, kateri načeluje gospod Herriot, katerega si jemlje rad za vzgled in se nanj sklicuje g. Korošec, je namreč odredila strogo preiskavo v vseh samostanih, kjer se vzgaja v raznih privatnih cerkvenih šolah francoska mladina, in sicer v takem duhu, ki je Franciji prav tako malo prijazen kakor duh naših klerikalcev Jugoslaviji. Francoski škofje pa, ki so se zbali, da bi njihove mahinacije prišle na dan, so naročili vsem vodstvom samostanov, naj oblastem ne dajo nobenih podatkov in naj državnim organom na vprašanja, tičoča se predmeta preiskave, sploh ne odgovore. Ta afront francoskih škofov proti v državi veljavnim zakonom, ki pomenja očitem upor, se »zagovornikom« zakona pri »Slovencu« silno dopade. Ko so začeli vsled nesramnih in lažnivih denuncijacij vlačiti v zapore naše člane po žalostnih trboveljskih dogodkih, smo jim dali samo nekaj navodil, kako se imajo braniti, kakršne ima pravico dati vsak odvetnik svojemu klijentu, vendar je isti »Slovenec« pobožno zavil oči in poklical državnega pravdnika: »Kaj ne vidiš, kako Orjunaši izigravajo Pravico?« Ta krasni javni dokaz klerikalne dvojne morale zasluži pač, da njegovega avtorja tudi v našem glasilu javno pohvalimo. Še več takih dokazov, pa bo javnost končno le uvidela, da je pri klerikalcih greh samo tedaj greh, kadar ga zagreše drugi, kadar ga zagreše sami, pa pobožno dejanje. Hinavci!

»Živio Radić! Dol z Radićem!« Zdi se, da se je naša SLS v skupnem življenju v bloku z Radićem že precej naučila njegovih metod. Radić v enem in istem govori, kriči »Živio Davidović!« in »Dol z Davidovićem!« Naša SLS pa javno v svojih listih slavi Radića, natihoma pa mu prepoveduje shode. Tako bi se bil moral prošlo nedeljo vršiti Radićev shod v Dolnji Lendavi v Prekmurju, oblast pa ga je na zahtevo SLS prepovedala. Lepo zavezništvo je to!

Za pare so tudi Orjunaši dobri. Na svojem shodu v Varaždinu je Radić napadel našega brata Frana Petrinovića iz Amerike, zakaj podpira Orjuno. V svojem »Slobodnem Domu« ga pa sedaj hvali in se nadeja, da bo brat Petrinović pomagal kupiti Prpićevo palačo za njegovo rezidenco. Za pare hvali Radić torej tudi Orjunaše. Pa ne bo nič. Brat Petrinović izjavlja namreč v »Pobedi«, da je in ostane Jugosloven in da bo podpiral samo tisto stremljenje, ki je usmerjeno k jugoslovenskemu narodnemu edinstvu!

Kranjska industrijska družba na Jesenicah se je nekaj časa sem predstavljala pod tem imenom, zadnji čas se že čuti toliko sigurno, da je opustila svoje slov. ime in se podpisuje in oferira pod starim imenom »Krainische Industrie Gesellschaft, Jesenice-Fužine.« To je res čudno. So ljudje, ki brez nas ne morejo živeti, ki že leta in leta pijejo kri naših delavcev in jih izčrpavajo do zadnje sile, našega jezika pa ne morejo trpeti. V tem in sličnih podjetjih, ki so brez kontrole se zbira vse, kar ni naše in proti nam. Jesenicam in tudi drugim takim podjetjem bo res treba posvetiti več pozornosti.

Firma Neškudla še vedno korespondira v nemščini, kot nam priča neki doposlani dopis na lamozno »Feuerwehrvereinsko« društvo v Poljanah (Pöland), ki je pred nedavnim časom razvilo zastavo s samonemškimi napisi. Opozarjamo firmo, da nam je njenega izzivanja že dovelj in da bomo posegli po drugih sredstvih.

Klerikalna Sodarska zadruga z o. z. v Češnjici pri Železnikih še danes, po 6 letih narodnega osvobojenja, razpošilja svojim strankam kuverte z nemškim napisom!

Poziv! Pozivljamo br. Škorjanc Jakoba, ki je bil svoječasno uslužben v Trbovljah in bival istotam Loke št. 49, da se v najkrajšem času zglasi v pisarni Oblastnega odbora v Ljubljani, oziroma da nam pismeno javi svoj sedanji naslov.

Oblastni odbor.

Priden mladenič išče mesto sluge ali trgovskega pomočnika.

Cenj. ponudbe pod A. L. na upravo lista.

Izredno zdravilo zoper vse vrste revmatizma. Po tej grozni vojni trpi naš narod mnogo od revmatizma, a mnogi ne znajo, da se da ta bolezen sedaj lahko hitro ozdraviti z zdravilom Radio - Balsamica dr. Rahlejeva. Še v Rusiji se je dr. Rahlejev posvetil proučevanju tega zdravila, ter je njegovo dolgoletno delo rodilo zasluženi sad. Pred dvemi leti je dosegel dr. Rahlejev izredne rezultate, ko je preiskušal svoje zdravilo v Sloveniji tako, da je danes priznano njegovo zdravilo kot edino in najboljše sredstvo zoper vse vrste revmatizma. O njegovi zdravilni moči pričajo najbolje potrdila profesorjev in zdravnikov, ter zahvalna pisma ozdravljenih bolnikov. Radio - Balsamica deluje zelo hitro, ne ostavlja nikakih sledi ne na koži, ne v organizmu in je srcu absolutno neškodljivo. Z dvemi ali tremi stekleničicami Radio-Balsamica se ozdravi tudi najstarejši revmatizem. Zdravilo se izdeluje in se dobiva v laboratoriju Radio-Balsamica, Beograd, Kosovska ulica 43.

Dopisi.

Iz Celja. Kakor se po Celju govori, se otvori v kratkem zopet mestni kino, in sicer v dvorani hotela »Skoberne«.

Trdi se, da ima najemnik mestne koncesije, ki je last mestne občine, zagotovila merodajnih faktorjev, ki segajo še dosti v dobo pred volitvami, da bo to mestno koncesijo nemoteno izvrševal v nemškem lokalu pri Skobernetu.

Nimamo nič proti osebi najemnika, saj je naš človek, ne moremo pa zamolčati tega, da v dobi, ko naj dosledno še izvajamo geslo »Svoji k svojim«, začne obratovanje mestnega kina v nemškem lokalu. Zagotavljamo, da zadeve ne spustimo iz evidence ter da bomo tozadevno postopali proti vsakomur, kdor greši proti narodnemu čutu v slovenskem Celju.

Na naslov centrale Ljubljanske kreditne banke, Ljubljana. Ker poznamo ta zavod kot naroden, si dovolimo staviti na njega sledeče vprašanje:

Ali je vodstvu tega zavoda znano, da si je višji uradnik celjske podružnice dobil iz Gradca pestunjo, trdo Nemko, da mu varuje njegovega otroka? Ta ženska seveda slovenskega ne zna, kako tudi ona sodi o Slovencih — torej tudi o svojem kruhodajalcu — je razvidno iz tega, da se je pred pričo (ime na razpolago) izrazila »Was gehen mich die Windischen an«.

Neljubo nam je sicer drezati v privatne razmere posameznika, slučaj pa je tako kričeč, da ga ne moremo zamolčati.

Prosimo pojasnila!

Iz Belokrajine. V »Jutru« od 23. oktobra zagovarja nekdo čifutska podjetja, ki izmozgavajo našo siromašno Belokrajino. Upravitelja Slavonije ni nihče napadal, pač pa razgrajaško uslužbenstvo, od katerega je bil eden celo aretiran zaradi pretnje. V kolikor se podpor tiče, ki jih »dajejo« toliko hvaljena in češčena čifutska podjetja, naj položijo društva javne račune, da vidimo kolik odstotek od desetmilijonskih dobičkov so »požrtvovalni dobrotniki« odrinili v nacionalno - kulturne namene. Osebnosti ni bilo, pač pa nam gre za načela.

Naše hlapčevstvo. Dopisniku v »Jutro« iz Apač bodi povedano, da ni nasedla Orjuna mistifikaciji, ker vztraja s trditvijo, da je nameščen pri Melnlu v Apačah upravitelj; tudi

Nemec avstr. državljan, ki uraduje le v nemščini. Pogleda naj si dični zagovornik le naslov uprave na kuvertah, čita naj inserate v »Marburgerci«. Mar nimamo Slovencev, ki bi tudi kupili boljšega blaga, če bi ta gospod inseriral v v naših listih? Na drobtinice, ki se jih deli našim ljudem, se ne bomo ozirali. Naj naroči mogoče poljske delavce iz Avstrije, da ne bo delil ta »mastni« kruh našim Prekmurcem. Poljskih delavcev iz svoje republike niti ne dobi.

Mi zahtevamo, da zasedejo taka mesta naši kmet. strokovnjaki, ki jih je dovelj že brez mest. Jeli tudi ta Nemec svoje vrste nenadomestljiv strokovnjak? Sprejmejo mogoče v Avstriji naše ljudi v enake službe in osobito brez znanja državnega jezika? Pri nas seveda se takim gospodom fervalterjem vse klanja in vsiljuje z blaženo nemščino. **Fuj hlapčevstvo!**

ZRNA.

Na perzijskih sodiščih se gode včasih »špasi«. Pred kratkim se je vršila nekje neka predstava, — ne, razprava, pri kateri je bil nekdo obsojen na šest tednov, ker je dal dvema političnima nasprotnikoma par klofut. Tik pred njim so pa bili obsojeni gospodje, ki so si medsebojno brez žensk pomagali — na 4 tedne. Sedaj nekateri Perzijanci primerjajo, kaj je ceneje.

Junci. Nekje v Perziji se je vršila pred kratkim neka kazenska razprava. V obtožnici je stalo, da so obtoženci nekakšni »junci« in da imajo »junske« znake. Ne vemo, kakšne organizacije imajo v Perziji. Vemo pa, da je v Perziji mnogo juncev in da so menda ravno prav veliki junci pisali v uvodnih aktih psovke proti — perzijskim »juncem«, ki nočejo biti junci.

Književnost.

Spodobni ljudje se glasi ime enotne skupine štirih komedijic enodejank, ki se vrše pred vojno in pa z epilogom po vojni. Prva komedija »Čisto rodoljubje« obdelava problem advokatskega rodoljubja in njegovih manir, ki delajo v našem političnem življenju že tako dolgo zgago in napram kojim se je boril že s svojo ostro satiro Ivan Cankar. Delce se da prav lepo čitati in ga priporočamo. Knjižica stane samo 6 Din.

Roka roko.... je druga komedija iz skupine Spodobnih ljudi, ki ožigosava na primeren način neumno norenje za titelni in v zamisli spominja na Višnjevo repatico. Sicer pa je delce dobro zaokroženo in ga priporočamo.

Živeti je tretja enodejanka zbirke Spodobni ljudje, ki pa po svoji moči in ekspoziciji ne odgovarja prejšnjima. Vendar pa so posamezni tipi kot Beata Knific, Egondell' Egon in drugi prav dobro zadeti. Knjižica stane Din 6 in si jo more nabavati res vsakdo.

Praviš, da si Orjunaš?

Koliko deležev »Ekonomske Orjune« si podpisal?

Vsi resnični Orjunaši so delničarji »Ekonomske Orjune« in nalagajo svojo gotovino v tem prvem in edinem nacionalističnem gospodarskem zavodu.

Da se bo vedelo!

V nekem listu, katerega jaz za svojo osebo niti na stranišču ne trpim, me baje spet nekdo napada. Povedali so mi, kdo, kako in zakaj. Ogledal si te stvari ne bom, ker mi je neizmerno vse eno, kaj misli o meni tisti list, kaj misli o meni njegov dopisnik in kaj misli pomilovanja vredna publika, ki ga čita. Prav nič nisem žalosten in tudi braniti se ne maram. Po mnogokratnem zatrdilu lajbžurnala slovenskih »kulturnih delavcev« (ta izraz je, prosim, iz **moje** »konkurzne mase«!) in po znani, enako resnicoljubni interpelaciji gg. Korošca & dr. smo nacionalisti preko glave zaposleni s ščipanjem prstov (v kar se običajno poslužujemo vinskih sodov v kleti Delavskega doma), z masakriranjem betlehemskih otročičkov in s preštevanjem Pribičevićevih dinarjev in Mussolinijevih lir. Včasi pišemo tudi pamflete in včasi prevajamo literarni šund. Pa naj bo tako! Vsak pozna Levstika, koliko ga je prida, in vsak razume, da Levstik v svoji preobloženosti z najrazličnejšimi neslovenskimi in nekulturnimi opravki ne utegne pro domo sua sprejemati kontrahaže vsakega Terzita. Ugotavljam, da s Terzitom ne merim na drja. Glonarja, ampak na tistega prmejduš slovenskega in prmejduš kulturnega cucka, ki že vse od Trbovelj bevska name iz svojega najnovejšega političnega pesjaka, na ulici pa me še vedno lepo pozdravlja. S tem se opredeljuje v mojih očeh kot prav izredno nemaren človeški gnoj. Zelo nerad bi hodil po njem in zelo nerad bi ga pokončaval, ker mu iskreno privoščim, da še nadalje vredno predstavlja slovensko kulturo po milosti denuncijantov, avstrijakantov in knezoškofijskega ordinarijata. To naj se blagovoli vzeti na znanje.

Vladimir Levstik.

IZJAVA.

V številki 46. »Orjune« je izšel o osebni zadevi člana A. Ekarja poziv, naj se javi, kdor misli, da mu more v narodnem oziru kaj očitati. Ugotavljamo na njegovo željo, da se na ta poziv ni nikdo zglasil. Nimamo povoda baviti se z govoricami, ki si jih neznani razširjevalci ne upajo ponoviti pod svojim imenom.

Iz uprave.

Položnice priložene!

Poravnajte ozir. obnovite naročnino!

Kdor ima isto poravnano, naj izroči položnico novemu naročniku!

Darujte za tiskovni fond!

Vsem Mestnim organizacijam in poverjeništvom Ljubljanske in Mariborske oblasti naznanjamo, da smo razposlali vsem organizacijam račune za svoječasno poslani »Vozni red« in prosimo, da nam obratno nakažejo znesek za prodane izvode potom priložene položnice. Neprodani izvodi naj ostanejo v nadaljni prodaji, ker je »Vozni red« itak veljaven do 30. junija 1925.

Uprava.

se dobi v vseh specerijskih prodajalnah

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIĆ & DRUG
LJUBLJANA, BOHORIČEVA ULICA 24

Učiteljska tiskarna v Ljubljani
je najmodernejše urejena in izvršuje vsa tiskarniška dela od najpriprostejšega do najmodernejšega.
Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Časopise, revije in mladinske liste.
Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.
Lastna tvornica šolskih zvezkov.
Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice.

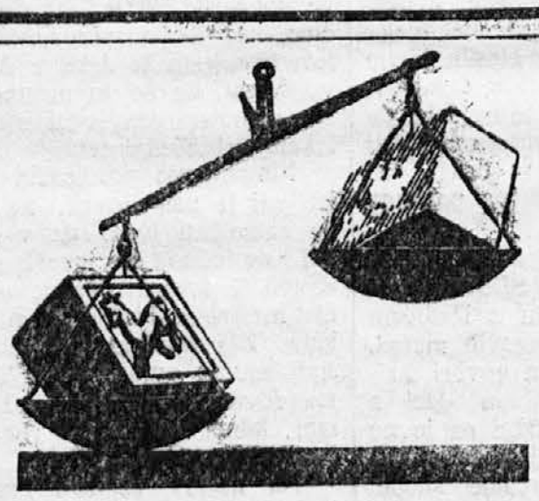
MILO ‚GAZELA' ODTEHTA
PO SVOJI IZBORNI KAKOVOSTI
vse manjvredne, cenejše izdelke.
Dobite ga v vsaki trgovini!

Inserirajte v ORJUNI!

MERAKL
barve, mastila, lake, kit, klej, emajle, čopiče in zajamčeno čisti firnež
najboljše vrste nudi tovarna
Medic-Zankl
d. z o. z.
Maribor Ljubljana Novisad
podružnica. centrala. skladišče.
Tovarne:
LJUBLJANA-MEDVODE

Parna pekarna Jean Schrey
nasl.
Jakob Kavčič, Ljubljana
naznanja, da ima vsak dan večkrat
priznano najboljše sveže pecivo.
Telefon štev. 158.

Kupujmo in podpirajmo izvrstno
Kolinsko cikorijo
domači izdelek.

KARO-čevlji
Maribor, Koroška 19.

ZAHVALA.

Za mnogostranske izraze odkritosrčnega sožalja, ki smo jih prejeli ob nenadomestljivi izgubi našega srčnoljubljenega, nepozabnega soproga, papana, sina, brata, zeta, svaka, strica in nečaka

Romana Treo

izrekamo tem potom vsem našo najprisrčnejšo zahvalo.

Posebej pa se zahvaljujemo čč. duhovščini in gg. oo. frančiškanom, salezijanskemu zavodu na Rakovniku, osobito g. ravnatelju dr. Wallandu za njegove krasne tolažilne besede, ravnatelju Mladinskega doma gosp. dr. Stuchlyju in gosp. tajniku dr. Zamjenu, preč. gg. kanonikom, uršulinskemu samostanu osobito prečastiti prednici m. Hildegardis in g. katehetu dr. Cegnarju, gosp. dr. Hausu za njegovo požrtvovalnost tekom dolge in mukapolne bolezni, zastopnikom zadruge stavbenikov ter zidarskemu in tesarskemu društvu, uradništvu in delavstvu tvrdke, darovalcem vencev ter vsem, ki so našega dragega blagopokojnika tako številno spremili na njegovi zadnji poti.

Vsem naša najiskrenejša zahvala.

Žalujoča rodbina Treo in vse ostalo sorodstvo.

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskreno-ljubljeni oče, stari oče in tast, gospod

IVAN MAJARON

veleposestnik in trgovec

danes, dne 2. novembra v dobi 74 let, po daljši, mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, preminul.
Pogreb nepozabnega pokojnika je bil v torek, dne 4. t. m. ob 4. uri popoldne na farno pokopališče v Borovnici.

BOROVNICA, dne 6. novembra 1924.

Sinovi in hčere: **Ivan, Joško, Milka Kanc, Hela Švigelj, Ana Košuta in ostali sorodniki.**

Lastnik inž. Marko Kranjec. Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Vl. J. Galzinja.